

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор

Оксана ТОНХА
« 30 » _____ 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Дудника Юрія Ігоровича
на тему: **«Психологічні особливості навчальної діяльності студентської молоді**
в екстремальних умовах»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності **053 «Психологія»**
галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Витяг із протоколу №1 фахового семінару кафедри психології гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 28 квітня 2026 року.

Присутні:

Члени фахового семінару кафедри психології гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: О. В. Полунін, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми, головуєчий на засіданні фахового семінару; Л. А. Афанасенко, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент; Г. М. Бевз, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор; С. І. Болтівець, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор; І. А. Мартинюк, завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент, науковий керівник; В. Р. Міляєва, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор; О. О. Олійник, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент, експертка; М. С. Панов, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор, експерт; Г. М. Ржевський, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент; М. А. Садова, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор; В. М. Теслюк, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент; Т. В. Циганчук, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент; А. М. Шевенко, старший викладач кафедри психології, кандидат психологічних наук; О. М. Шевцова, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук; В. М. Шмаргун, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор.

Інші присутні на засіданні фахового семінару кафедри психології гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: Ю. І. Дудник, здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Дудника Юрія Ігоровича** на тему **«Психологічні особливості навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах»**, поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Тему дисертації затверджено вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол №4 від 29 вересня 2022 року).

Дисертацію виконано на кафедрі психології гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент **Мартинюк Ірина Анатоліївна**, завідувач кафедри психології Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувача Ю. І. Дудника про основні положення дисертації. У дисертації з'ясовано сутність і характеристики навчальної діяльності у вищій школі в екстремальних умовах та особливості реагування на них студентської молоді; виокремлено типи психологічних профілів особистості студентів у контексті навчальної діяльності в екстремальних умовах; встановлено гендерні відмінності, а також особливості навчальної діяльності залежно від курсу навчання; визначено чинники диференціації навчання залежно від профілю підготовки здобувачів; обґрунтовано систему принципів оптимізації навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах та окреслено шляхи їх реалізації через відповідний методичний інструментарій; розроблено й апробовано психотренінгову програму психолого-педагогічного супроводу навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних і постекстремальних умовах.

Здобувачу було поставлено 11 запитань, на які він надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – кандидат психологічних наук, доцент І. А. Мартинюк зазначила, що у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Ю. І. Дудник проявив себе як сумлінний, методично підготовлений і відповідальний дослідник, здатний до системного аналізу складних психологічних феноменів, вирішення складних наукових завдань, застосування методології психологічних досліджень на практиці, самовдосконалення й розвитку. За час навчання в аспірантурі Ю. І. Дудник здобув ґрунтовні теоретичні знання, опанував навички дослідницької роботи та сформував низку компетентностей, необхідних для пошуку нових ідей і вирішення складних проблем у психологічній науці. Розвинені дослідницькі якості дозволили йому самостійно й успішно втілити програму власного наукового дослідження, результати якого вирізняються новизною, мають теоретичну цінність і практичну значущість.

Експерти:

Панов М. С., доктор психологічних наук, професор, акцентував увагу на актуальності теми дослідження, його науковій новизні, теоретичному та практичному значенні. Експерт відзначив значний обсяг проведеної роботи та глибоку наукову обізнаність автора з проблемою навчальної діяльності студентів в екстремальних умовах. Він підкреслив, що у роботі переконливо обґрунтовано систему принципів оптимізації навчальної діяльності та розроблено відповідний методичний інструментарій для їх реалізації. Використання великої кількості сучасних методів дослідження та складного математико-статистичного апарату дало змогу всебічно диференціювати чинники, що впливають на характеристики навчальної діяльності та визначають її особливості, забезпечивши високу достовірність отриманих результатів. На основі аналізу дисертації експертом запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Олійник О. О., кандидат психологічних наук, доцент, акцентувала увагу на обґрунтованості наукових положень і висновків дисертаційного дослідження. Вона зазначила, що сильна сторона роботи полягає в актуальності обраного напрямку та належній організації емпіричного етапу, результати якого дозволили встановити зв'язок між рівнем професійної ідентичності здобувачів і їхнім психоемоційним станом в екстремальних умовах війни. Окремо було відзначено доцільність обраного інструментарію та відповідність застосованих методів обробки даних поставленим завданням. Експертка підкреслила наукову

вагомість авторської психотренінгової програми супроводу, яка є дієвим інструментом для роботи зі студентською молоддю в межах освітнього процесу. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: С. І. Болтівець, доктор психологічних наук, професор; Г. М. Бевз, доктор психологічних наук, професор; В. Р. Міляєва, доктор психологічних наук, професор; О. В. Полунін, доктор психологічних наук, професор; М. А. Садова, доктор психологічних наук, професор; Г. М. Ржевський, кандидат психологічних наук, доцент.

Виступаючі зазначили, що здобувачем виконано дисертацію на актуальну тему, робота вирізняється науковою новизною, має вагоме теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертів щодо рекомендації дисертації Ю. І. Дудника для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Дудника Юрія Ігоровича на тему: «**Психологічні особливості навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах**», члени фахового семінару кафедри психології гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. На сучасному етапі розвитку українського суспільства, яке зазнає глибоких трансформацій під впливом російсько-української війни, збереження освітнього потенціалу молоді залишається одним із основних завдань держави, а забезпечення психологічного благополуччя здобувачів в екстремальних умовах є пріоритетною метою вищої школи. Для багатьох студентів ситуація продовжує загострюватися через те, що воєнні виклики накладаються на вікові кризи ідентичності та необхідність професійного самовизначення. Це, своєю чергою, зумовлює зниження результативності навчання, негативні зміни у когнітивних процесах та виснаження адаптаційних ресурсів особистості, що ставить під загрозу психічне здоров'я та задоволеність навчанням студентської молоді. Особливого значення проблема оптимізації діяльності набуває в умовах тривалої дії екстремальних чинників, що вимагає системної уваги задля підтримки ментального ресурсу здобувачів вищої освіти.

У процесі підготовки майбутніх фахівців в умовах війни надзвичайно важливу роль відіграє психолого-педагогічний супровід, який виступає засобом актуалізації внутрішніх ресурсів студента. В умовах невизначеності він сприяє збереженню суб'єктної позиції здобувача, що є необхідною передумовою для його ефективної діяльності в нестандартних обставинах. Інтеграція науково обґрунтованих інструментів супроводу в освітній процес створює умови для розвитку здатності особистості до самоосвіти та опанування знань за обраною спеціальністю у зазначеному контексті. Опанування студентами адаптивних копінг-стратегій та розвиток їхньої професійної ідентичності сприяє підтриманню психологічного благополуччя, а також результативності та задоволеності навчанням. Завдяки цьому психолого-педагогічний супровід навчальної діяльності має стати інструментом підтримання психологічної стійкості та академічної спроможності студентів у період війни.

Таким чином, оптимізація навчальної діяльності за допомогою психолого-педагогічного супроводу повинна стати складовою стратегії адаптації системи освіти до викликів воєнного стану та сталого розвитку України

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дослідження виконано в межах ініціативної теми науково-дослідної роботи кафедри психології Національного університету біоресурсів і природокористування України «Запровадження психологічної культури в освітньому просторі України у воєнний та повоєнний період» (номер державної реєстрації 0126U000386).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні авторського підходу щодо оптимізації навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах; з'ясуванні особливостей цієї діяльності та особливостей реагування студентів на екстремальні умови; організації та проведенні емпіричного дослідження характеристик навчальної діяльності здобувачів в умовах війни; виокремленні на основі отриманих даних типів психологічних профілів особистості студентів, встановленні відповідних відмінностей та визначенні чинників навчальної діяльності; обґрунтуванні принципів оптимізації навчальної діяльності та систематизації відповідного методичного інструментарію; розробленні й апробації тренінгової програми психолого-педагогічного супроводу студентської молоді в екстремальних і постекстремальних умовах.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Надійність наукових положень забезпечена методологічною чіткістю засад дослідження та репрезентативністю вибірки. Достовірність даних ґрунтується на валідності інструментарію та застосуванні методів математичної статистики для їх обробки. Сформульовані положення базуються на верифікованих показниках емпіричного етапу й результатах апробації тренінгової програми відповідно до завдань роботи.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. У дисертації *вперше*: здійснено системний опис особливостей навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах через висвітлення показників її характеристик, типів реагування на вплив стресових чинників та виокремлення інтегральних психологічних профілів особистості студентів у цих умовах; розроблено й апробовано тренінгову програму психолого-педагогічного супроводу навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних і постекстремальних умовах; *удосконалено*: наукові уявлення про гендерні відмінності у показниках характеристик навчальної діяльності студентської молоді, їхньої навчальної мотивації, здатності до саморозвитку та психоемоційного стану, їх спільні й відмінні риси у студентів різних курсів та профілю підготовки; доповнено наукові уявлення про Я-концепцію особистості сучасних студентів даними про її багатокомпонентну структуру та динаміку розвитку під час навчання в екстремальних умовах, зокрема її академічного та професійного складників; поглиблено наукові уявлення про ефективні методи навчання у вищій школі через виокремлення системи психологічних принципів та категорій психологічних інтервенцій; *набули подальшого розвитку* наукові ідеї про вдосконалення освітнього процесу в закладах вищої освіти шляхом урахування особливостей навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах під час навчання та практики здійснення психолого-педагогічного супроводу.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження полягає в тому, що розроблено систему принципів оптимізації навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах та авторську тренінгову програму її психолого-педагогічного супроводу в екстремальних і постекстремальних умовах. Матеріали дисертації можуть бути використані під час реалізації освітніх програм підготовки фахівців у закладах вищої освіти, зокрема у викладанні навчальних дисциплін «Психологія та педагогіка вищої школи», «Психологічна допомога в кризових та екстремальних ситуаціях», «Психологія стресу»,

для розроблення технологій психолого-педагогічної фасилітації та підтримки студентів, підготовки навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення та результати дисертації висвітлено у 13 наукових працях, з яких 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, стаття у науковому виданні іншої держави, 9 тез наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

1. Dudnyk Y. Stress resistance as a feature of character of the Ukrainians. *Scientific Studios on Social and Political Psychology*. 2022. № 50 (53).

2. Dudnyk Y. Peculiarities of students' academic activity in extreme conditions: Findings of a pilot study. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*. 2024. № 12 (4). P. 46–60.

3. Дудник Ю. Психологічні особливості структури ідентичності студентської молоді в умовах екзистенційних викликів війни. *Психологічний часопис*. 2026. № 12 (1). С. 37–60.

Стаття у науковому виданні іншої держави

4. Dudnyk Y. The impact of extreme wartime conditions on the psychological wellbeing of university students. *Problems of Psychology in the 21st Century*, 2025. № 19 (1). P. 46–52.

Тези наукових доповідей

5. Дудник Ю. І. Безпосередні й віддалені у часі наслідки перебування в екстремальних умовах для особистості. Роль психології в часі відстоювання незалежності країни: Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція молодих вчених, м. Київ, 14 жовтня 2022 року: тези доповіді. Київ, 2022. С. 64–66.

6. Дудник Ю. І. Дослідження навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах як вимога сучасності. Продовольча та економічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 25 травня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 54–56.

7. Дудник Ю. І. Урахування особливостей навчальної діяльності студентської молоді в організації дистанційного навчання під час війни. Аксіопсихологічні вектори розвитку сучасної освіти: Міжнародна науково-практична конференція, м. Тернопіль, 19–20 жовтня 2023 року: тези доповіді. Тернопіль, 2023. С. 174–179.

8. Дудник Ю. І. Психологічні особливості копінг-стратегій жінок-лідерів: проблеми та перспективи. Розвиток лідерського потенціалу жінок в академічному середовищі: міжнародний досвід для потреб розбудови України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 11 квітня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 67–69.

9. Дудник Ю. І. Урахування психічних станів студентів в організації навчальної діяльності в умовах воєнного стану. Майбутнє психології в умовах сучасної України: Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Київ, 23 травня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 32–34.

10. Дудник Ю. І. Вплив засобів генеративного штучного інтелекту на здібність до самостійного навчання студентів. Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікації: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 3 квітня 2025 року: тези доповіді. Київ, 2025. С. 168–169.

11. Дудник Ю. І. Вплив медіанаративу безперспективності на мотивацію студентів до навчання. Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 1 травня 2025 року: тези доповіді. Київ, 2025. С. 83–84.

12. Дудник Ю. І. Психологічні принципи фасилітації навчальної діяльності студентів в екстремальних умовах: до проблеми систематизації. Психологія особистості й суспільства у вимірах війни та миру: Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Київ, 22 травня 2025 року: тези доповіді. Київ, 2025. С. 29–31.

13. Дудник Ю. Психологічні особливості професійної ідентичності студентів в умовах воєнного стану. Роль психології у сучасному світі: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 9 грудня 2025 року: тези доповіді. Київ, 2025.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні положення, висновки й результати дисертації було оприлюднено на: Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції молодих вчених «Роль психології в часі відстоювання незалежності країни» (м. Київ, 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Аксіопсихологічні вектори розвитку сучасної освіти» (м. Тернопіль, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток лідерського потенціалу жінок в академічному середовищі: міжнародний досвід для потреб розбудови України» (м. Київ, 2024 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Майбутнє психології в умовах сучасної України» (м. Київ, 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікації» (м. Київ, 2025 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку» (м. Київ, 2025 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Психологія особистості й суспільства у вимірах війни і миру» (м. Київ, 2025 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Роль психології в сучасному світі» (м. Київ, 2025 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Дудника Юрія Ігоровича на тему: «Психологічні особливості навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено актуальне наукове завдання, що полягає у виявленні чинників навчальної діяльності та обґрунтуванні принципів її оптимізації, а також в апробації психотренінгової програми для психолого-педагогічного супроводу здобувачів у воєнний період, що має істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувача Дудника Юрія Ігоровича дисертація на тему: «Психологічні особливості навчальної діяльності студентської молоді в екстремальних умовах» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рішення прийнято одногосно.

**Головуючий на засіданні
фахового семінару кафедри психології
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор психологічних наук, професор**

Олексій ПОЛУНІН

**Експерти:
Професор кафедри психології
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор психологічних наук, професор**

Микита ПАНОВ

**Доцент кафедри психології
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор психологічних наук, доцент**

Оксана ОЛІЙНИК

**Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії**

Сергій БОЯРЧУК